tertip edilmiş ve bu münasebetle söz alan hatipler dinlenmiştir.

Halkevimizin çalışkan ve kıymetli Sosyal Yardım kolu Başkanı ve Nafia müdürümüzün şehirimizden ayrılması dolayısiyle 26-4-945 günü akşamı şerefine bir çaylı toplantı tertip edilmiştir.

Olaylar

Yeni Valimiz :

Yeni Valimiz sayın Naci Rollas 30 mayıs 1945 çarşanba günü Şehirimize şeref verdiler.

Valimize hoşgeldiniz der kendilerine sonsuz başarılar dileriz.

Nafia Müdürümüz gitti :

Kıymetli ve çalışkan Nafia müdürümüz şehirimizden ayrılmıştır. Kendisine iyi yolculuklar ve yeni görevinde başarılar dileriz.

Yeni bir Stat :

Bolu Devlet Orman İşletmesi Orman Okulu civarında yeni bir Stat yapmaya başlamış ve işinin büyük bir kısmını bitirmiştir. Stat, genç Ormancılar ve şehir için büyük bir kazançtır. Bu hayırlı işleri yapanlara şehir gençliği adına teşekkür ederiz.

BOLU İL BASIMEVİ

ABANT

BOLU HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

SAYI : 6 Kasım - Aralık 1945 CİLT : 1

İçindekiler

Bolu'nun Ekonomik kalkınması üzerinde düşünceleı

Hilmi BAYINDIR

Türkiye iklim şartlarından üçünün, Karadeniz, Marmara ve yayla mevsimlerinin birbiriyle kucaklaştığı memleket Bolu,dur. Bolu idari taksimler cephesinden öyle hududlandırılmıştır ki bu iklimleri kesin vasıflarla birbirinden ayırd eden, bütün incelikleri karmakarışık bir vaziyette toplayan, yani bir Coğrafya ve dolayısiyle ekonomi hercümerci (Caos) içinde bulunduran zoraki bir bütündür.

Buraya bütün Anadolunun yol karekteristiğini gösteren şark garb kapılarından girilir. Ne şimal ve nede cenup istikametinde hatta birbiriyle komşu ilce ve köylerine bile yol ve geçit vermeyen muvazi dağ ve tepe ve orman silsileleri İl hududları boyunca uzanır ve ayni sadakatle şimalle cenubu birbirinden mütemadiyen ayırt ederek, şark ile garbı birbirine bağlayarak devam eder gider.

Bolu, burayı tanımıyan bir çoklarının aklına Türkiye coğrafyasının hayâlmeyal hatırlanan bir ismi, buralardan geçen insanlara, mevsimlerine ve onların bu geçiş anlarındaki duyuş ve görüşlerindeki piskolojik tahassüslerine nazaran ya periler diyarının rüyalı ve esrarlı, mütemadiyen değişen yeşillikleri; ya bozuk yollar, ya orta anadolunun renkli ve ışıklı akşamları, ya nefes aldırmaz toz bulutları, yahutta manasız virajlar iniş ve yokuşlar memleketi olarak görülebilir. Buradan geçen seyyahlar ve yolcular bazen güzelliklerine hayran ve bazen de rahatsızlıklarından meyus nikbin ve boş gözlerle size bir çok şeyler anlatırlar. Fakat müsbet bir görüş ve düşünüşle buralıları biraz daha refaha yaklaşdırabilmek ve memleket çapında burayı daha yararlı ve verimli bir hale getirebilmek için faydalı bir tavsiyede bulunamazlar .

Bolu için hakikaten kitle halinde ve mükemmel bir tavsiyede bulunmak ve onu, güzeldir, yahut çirkindir, şeklinde bir kelime ile anlatmak ona yararlı ve faydalı olabilecek bir tek merhem, bir tek deva tavsiye etmek oldukça güçtür.

Bolu umumiyet itibariyle bir tek vasıf gösterir. Verimli iklimi ve verimsiz iklimi de dahil olduğu halde üzerinde yaşayan insanların fakirliğini, zaten dünya ekonomi ölçüsüne göre mütalaa ettiğimiz bu fakirlik keyfiyeti Türkiyenin hangi mıntıkası için cari değildirki..

Bolu iline şarkındaki üç ve garbındaki üç kapının hangisinden girerseniz giriniz, hep güler yüzlü ve alâkalı insanlarla karşılaşır, burada yakınlık ve sempati havalarının en tatlısını duyar ve çok derin hatıralarla ayrılabilirsiniz.

Bolunun iktisadî gelişmesini sağlıyabilecek mahsulleri nelerdir? hangi istikamette bir inkişaf düşünülebilir? daha randımanlı ne gibi bir istihsal yolu seçilebilir, diye buradan geçenlerin hiç birisi düşünmemiştir. Çünkü düşüncelerini bu istikametlerde toplayabilecek muayyen bir istihsal mevzuunu etraflarında görmeleri imkânsızdır.

Ankara'dan İstanbul'a tirenle gitmeyen bir yolcu ister Kızılcahamam Gerede - Bolu - Düzce - Adapazarı - İzmit - İstanbul yolunu tercih etsin, isterse Ankara - Beypazarı - Nallıhan - Göynük - Geyve - İzmit İstanbul istikametinde gitsin, Bolu ilinin başladığı ve bittiği noktalardaki mavi tabelalardan ve kilometre cedvellerinden daha evvel bu ilin ikinci hususiyetini teşkil eden yeşil ve bol ağaçlı bir sahaya girer.

Zaten bunun için değilmidirki Bolu'yu bir çokları Türkiyenin bir yeşillik denizi ve ağaç memleketi diye vasıflandırırlar.

Filhakika Anadolunun en mebzûl ağacı ve ormanı bulunan illerinden birisi olan ve coğrafî karakteristiği bakımından yalnız bu zaviyeden bir benzerlik ve beraberlik gösteren Bolu'da ağaç zenginliği Bolulu hemşirilerin her türlü geçim ihtiyaçlarını verebilecek bir durumda kat'iyen değildir. Bu günkü vazife ve çalışma şartlarımıza göre bunu kat'iyyen iddia edebilecek bir durumdayız.

Dar vadiler içinde açılmış yahut sağrılardaki baltalıkların ormanların yakılması suretile temin edilmiş tarlalar ise bir ucundan bir ucuna sadece metre ölçüsünün yüzler hanesile ifade edilebilecek kadar küçük ve ufacıktır. Mahdut bazı ovalar müstesna burada büyük ziraatın ve geniş bir yetiştirme çalışmasının tesisine de imkân yoktur.

Kömür havzasına çok yakındır. Fakat bura ile iktisadî irtibatı yolsuzlukdan sağlanamamıştır. Memlekette geniş mikyasta sanayi hareketle-

ri doğmaz, çünkü verimli iptidaî madde kaynaklarına uzaktır. Yetiştirilen hububat ancak geçimini sağlayacak kadar oldğundan bu maddenin mamûllerini yapamaz. Pamuğa uzaktır, iplik eğiremez ve dokuyamaz. Geniş mer'aları yoktur, hayvancılık yapamaz. Büyük istihlâk merkezlerine çok yakın olmakla beraber kolay ve ucuz muvasala imkânlaı yoktur. Bu yüzden bir pazar yoksuzluğu içindedir. El, ev san'atlarını inkişaf ettiremez. Arkasında bir bölge yoktur. Büyük ve geniş sermaye zenginliği yoktur. Ticarî bir varlık gösteremez. Coğrafya imkânsızlığı ve iktisadî şartların gayri müsait oluşu yüzünden Cumhuriyet devrinin, ynrdun bir çok vilâyetlerine sağladığı şömendüfere henüz kavuşamamıştır. Velhasıl bu güzel yurt parçasında görgülü, duygulu ve mükemmel vatandaşların daha refah içinde hayatlarını ve çalışmalarını kıymetlendirebilecek esaslı bir konu ilk nazarda yoktur gibi görülür.

Halbuki madalyanın ne yüzü ve nede tersi böyle değildir. Bütün bu yukarıda sayılanlar ve hatta sayılmayanlar doğrudur. Düzce ilçesi müstesna, bütün İl hudutlarına şamil dar arazi, yol noksanlığı, taşlı ve çalılık tepeler ve bir çok sahalarında ideal orman karakteristiğini vermeyen ve göstermeyen ağaçlıklar ve çalılıklarla dolu bu memlekette filhakika esaslı ve belli başlı bir tek iptidaî madde, bir tek maden işletmesi, bir tek sanayi hareketi, bir tek transit ticareti ve bir tek sermaye hareketi yokdur amma bunların küçük mikyasdaki minyatürlerinin hepsi vardır. Ve bunların hepsi de eğer ahenkli bir şekilde birbirile uyuşdurulabilse, insanların tecrübelerinden ve çalışma azimlerinden faydalanarak daha verimli bir hale getirilebilse, tabiatı zorlamadan onun gelişme istikametlerine uyularak bir kıymetlendirme konusu üzerinde düşünülse ve çalışılsa çok verimli neticeler alınabilir.

Bunlardan daha çok mühim olarak Bolunun iki geçit olmak vasfı ve avantajı vardır. Biri şimal Anadolunun şark garp istikametinde geçecek iç yolları Boluyu mutlaka bir baştan öbür başa kadar uzunlamasına katetmek mecburiyetindedir.

İkincisi, daha mühim olanı, Avrupa kıtasından Asyaya İstanbul - Ankara üzerinden geçecek bütün turistik yollar birbirine aşağı yukarı müvazi hatlar halinde yine bu ili boydan boya katederler ve binaenaleyh Türkiyenin devlet merkezi Ankarayı en büyük ve en güzel şehri İstanbula bağlayan kara yolları buradan geçerler, ve bu güzergâhlar ister bir mecburiyet dolayısile, ister bir alâka ve yenilik bekleyen geçicilerin tabiat güzelliğine ait her şeyi gözünün önüne sererler. İlde en

rahat, en güzel ve tatlı hatıralarla dolu olarak seyyahat edilebilecek seçme mevsim, mayıs hazirandan başlayıp kasım ortalarına kadar süren 5-6 aylık devredir. Bu devrede ne çok yağan karın dağ geçitlerini kapaması ve ne de uzun süren yağmurun yolları çamurlıyarak otomobilin patinaj yapması düşünülemez. Bazı çok kurak giden mevsimlerde yolcular filhakika tozdan ve bilhassa Adapazarı-Hendek yolunun sıkıcı, bozuk durumundan bir az rahatsız olurlar amma, yine etrafın mütemadiyen değişen ve garip tezatlar yapan güzelliğine dalarak bu rahatsızlıklarını unuturlar.

Boluyu ve onun güzelliklerini daha iyi görebilmek ve anlayabilmek için biraz tozlu ve bozukta olsa, birbirine muvazi geçen bu iki ana yoldan biraz sağa veya sola sapmak icap eder. İlin bütün güzellikleri bu güzergâhlara dikey indirilecek küçük yollar vasıtasile keşfolunarak ve bolunun bütün iktisadî inkişafları da oradan transit geçicileri sinesinde biraz daha fazla kalmasını sağlayacak tedbirleri almakla mümkün bulunacakdır.

Ankaradan gelen yolcular Bolu hududuna girer girmez yolun bozulduğunu, İzmit istikametinden gelenlerse, vilâyet hududile yolun güzelleşdiğini iddia ederler. Bir istikamette ilerledikçe bozulan, diğerinde ilerledikçe düzelen bu garip vaziyeti Bolu hesabına ilk iş olarak halletmek zarureti vardır.

Bir davanın, bir mevzuun var olabilmesi için, bu dava ve mevzuu benimseyen insanların varlığı evvelâ lâzımdır. Konuyu ilk olarak bu bakımdan ele almalı. Bolunun ekonomik gelişmesi üzerinde en geniş ve verimli bir görüş ve düşünüş beraberliğini kavramış bir çok kimselerin bulunması lâzımdır. Dava nekadar geniş bir kitle tarafından müdafaa edilirse okadar haklı olur.

Bolunun her bakımdan iktisadî inkişafını temin edecek, buraya bir idare bütünlüğü olduğu kadar, iktisadî ve sosyal bir bütünlüğü haline yükseltecek bu iki can damarı yol, yani Ankara ve İstanbulu birbirine bağlayan, Sapancanın beş kilometre kadar şarkında birbirinden ayrılıp Ankaranın yirmi kilometre kadar garbında birbirine kavuşan bu iki nefes borusunu ve geçidini mutlaka en ideal şoseler haline irca zarureti vardır.

Bu iki yolun islahı az miktarda da olsa yine istibsal maddelerini istihlâk merkezlerine kolây ve ucuz ulaştırmayı sağlayacak, aynı zamanda üzerinden geçenlerin adedinide yükseltecekdirki, bu yükseliş her bakımdan birincisinden daha verimli olacakdır.

Bolunun iktisadî kalkınması üzerindeki mevzuları aşağıda yazılı bakımlardan tetkike tabi tutacağız: [*]

1 — Bolunun genel coğrafyası ve bu imkândan doğan meseleler,

2 — Bolunun iktisadî ve ticarî tarihi üzerinde araştırmalar,

3 — Bolunun nüfus vaziyeti ve meseleleri,

4 — Bolunun ziraî durumu,

5 — Orman memleketi Bolu,

6 — Bolunun ticarî ve iktisadî imkânları, Boluyu bir sanayi memleketi yapmak mümkünmüdür. ?

7 — Münakale mes'elesi, bu günkü durumda devletce düşünülen yeni hatlar, münakale şebekesinin tanziminde göz önünde tutulması lâzım gelen noktalar,

8 — Bolu'nun tabii güzelliklerinden nasıl faydalanılabilir.

9 — Madenler, maden suları, ılıcalar ve diğer servetler,

10 — Şehircilik ve belediyecilik bakımından düşünülmesi gereken ve alınması zarurî bulunan tedbirler,

11 — Bolu'nun tarihi, tabii, iktisadî imkânlarından faydalanarak nasıl ahenkli iktisadî bir gelişme kurulabilir?....

---

[*] Bolu tabirile daima vilâyet hudutlarının idarî tamamının göz önünde bulundurulduğu düşünülmelidir.

Bolu Hatıraları:

İstiklâl Mahkemesi

Talât ONAY
Çangırı Milletvekili

Rahmetli Maarif Vekili Necatinin Reisliği altında Çankırı Mebusu Neşet, Trabzon Mebusu Nebizade Hamdi beylerden mürekkep İstiklâl Mahkemesi Bolu'ya gelmişti.

Hey'et ilk iş olarak silâhile kaçan ve köyünde bir delikanlıyı taşlarla öldüren bir kaçağın muhakemesine bakmak, fakat kalem reisi Osman bey bu kaçağı divan-ı-harpte muhakeme etmek istemiyordu. Çünkü böyle kanlı katilleri himayeden zevk alırdı. Yazılan teskereye verdiği cevap pek atakça idi. İstiklâl mahkemesine bu neferi, hatta istiman etmiş olan abaza eşkiyaları bile muhakeme etmek selâhiyeti olmadığını yazmıştı. Osman beyin cevabının hedefi kendisinin icabında mahkemeye kafa tutabilecek bir kudret sahibi olduğu hissini verebilmekti.

O akşam vemeğe bize geldiler. Hey'etle beraber şimdi Sofya sefirimiz olan Vasfi Müfettişle Sabık İzmir Maarif Müdürü Naili ve Maarif Müfettişlerinden Hikmet ve mahkeme baş kâtibi mektep arkadaşlarımdan Kargılı Cevdet te vardı. Naili ile eski dosttuk, Vasıf ve Necati ile İzmirde senelerce beraber muallimlik etmiştik. Hamdi ile de gazetecilik dolayısile muarefemiz vardı. Neş'etle henüz tanışmıştık.

Yenildi içildi, söz, günün vukuatına geçti. Hemşerilerimden Takyacı oğlu Mehmet efendiyi hayvan kaçırmak suçundan İstiklâl Mahkemesi hapsetmiş bu zatı görmek için hapishaneye gitmiştim. Kuzulukta parmaklıklar arasından bakan şaşı, iri yarı biri tuhaf bir türkçe ile:

— Maarif Müdürü! İki ay evvel Bolu dağından geçerken yanan bir ateşi söndürmüştün. İşte o zaman biz siperdeydik. (Elile çakır gözlü birini göstererek (bunlar seni bir kurşunla temizlemek istediler, ben mani oldum. Bu iyiliğe mukabil şimdi sende İstiklâl mahkemesinden

bizi kurtarmalısın. Mahkûm olursak, bir daha pusuya düşersen kurtulamazsın, dedi. Anladımki bu, meşhur şaki Abaza koca Şerif idi.

Evet, bir defa Düzceye giderken Bolu dağında (Bakacak mevkiinde) arabadan inmiş, Darıyeri istikâmetinde yürüyerek çok güçlükle hana gelmiştim. Yolda gördüğüm bir ateşi ormanların yanmaması için söndürmüştüm.

Şerif, arkadaşı Nazır ve diğer biri daha vakit vakit elde silâh dağa çıkarak beş on Türk soyduktan, bir kaç kan döktükten sonra istiman etmeyi âdet edinmiş şakilerdi. İstiklâl Mahkemesinin Boluya geleceğini haber alınca yine istiman ettiklerinden yeni affa intizaren hapse atılmışlardı.

Hapishaneden daireye dönünce vak'ayı müfettişim Sabri Efendiye anlattım. Gözleri yaşararak bu şakilerin başkâtibim Nihadın ağabeyisi Düzce mal müdürü Reşat ve Sultanî edebiyat muallimi Şeref beyleri Bolu Dağında ayaklarından bir ağaca sararak diri diri yakan mel'unlar olduğunu ve birçok cinayetlerini anlattı.

Osman beyin cevabı heyeti fena halde hiddetlendirmişti. Söze ben de karıştım; bildiklerimi söyledim. Osman beye, değil şakileri hatta kendisini bile muhakemeye salâhiyetleri olduğunu ve emirlerine muhalefet ederse askerlikten tart ve mahkûm edeceklerini sert bir lisanla yazdılar. Osman bey bükemediği eli öpecek kadar kurnazdı. Özür dileyerek katili verdi. Hemen muhakeme edilerek asıldı. Fakat abazalar bir türlü muhakemeye yanaşmıyorlardı. Çünkü istiman etmişlerdi. Belkide yine affolunacaklardı. Ancak son şekavetlerinden dolayı nihayeti hapis ve nefye varacak bir ceza vermek tahayyülü vardı. Münakaşalar bu temayülü en ağır cezayi vermek hususuna götürür gibi olmuştu ki ortalık ağarıyordu.

Ertesi gün öğleden sonra toplanan mahkeme huzuruna Reşat ve Şeref merhumların küçük yavruları sokuldu. Ve adalet istedikleri hey'ete anlatıldı. Boyunları bükük, âlemden bihaber yavruların masum halleri hey'eti sarstı.

O ara verilen fasıla esnasında müzakere odasında hepsini derin bir düşünceye dalmış buldum. Hâlâ (İstiman, af) mülâhazaları hâkimdi. Fakat beş altı masumun göz yaşları da ihmâl edilemezdi. Hem bu şakilerin tekrar dağa çıkmıyacakları, beş on Türkü daha soymıyacakları ve keyf için öldürmiyecekleri ne ile malûmdu. Ve nasıl temin olunabilirdi?

Biraz sonra ittifakla verilen karar üzerine bu üç şaki ertesi sabah Tuz Pazarında asılmışlardı.

İşittiğime göre Koca Şerif masa üzerine çıkınca boynuna ipi geçiren ve sırf sevap almak için cellâtlık yapan Belediye çavuşu Ahmet beye saatini yadigâr olarak vermiş ve kendisinden ip düğümünün ensesine getirilmesini rica etmiş. Ahmet bey de :

— Sen merak etme Şerif bey! Ben seni istediğin şekilde asarım. Çünkü aramızda hukuk var.

Demiş, fakat ilk asılan Şerif olduğu halde diğerlerinden beş, on dakika sonra can verdiği duyulmuştu.

İlâhi adaletin bu suretle tecellisi İstiklâl mahkemesini bir adalet timsali tanıtmış, Bolu halkını hükûmete daha çok ısındırmıştı.

* * *

Jandarma mülâzimi Cemal efendi köylerden silâhlı, silâhsız, vukuatlı vukuatsız iki yüzü mütecaviz kaçak yakalamış bunlar, günlerden beri yollarda rahat yüzü görmediklerinden pek perişan idiler. İstiklal mahkemesi vukuatsız kaçakları altmışar sopa vurarak cepheye yollamak yolunu tutmuştu. Hatta hükmü altında bulunan vilâyetler askerlik şubelerine yakalanan kaçakların sopa vurularak cepheye sevk edilmelerini birkaç defa bizim evde bile yazmışlardı. Çünkü mahkeme oralara varıncaya kadar kaçakların aylarca mevkuf tutulması icap ediyordu. Halbuki depheye asker lâzımdı.

Bu ikiyüz kaçak da ayrı ayrı mahkeme edilseler haftalar sürer diğer işler yüzüstü kalırdı. Vukuatlı vukuatsız hepisini bir araya toplayıp nasihat verdikten, kaçmıyacaklarına söz aldıktan sonra, hatta sopasız, cepheye sevklerine ve tekrar kaçanların idam edileceklerinin kendilerine anlatılmasına karar verilmişti.

Kaçaklar hükümet avlusunda halka olmuş bekliyorlardı. Hallerinde hiç bir tehlikeden haberi olmıyanlara mahsus bir sükûn vardı. Rahmetli Necati reis olduğu için kaçaklara hitaben heyecanlı bir nutuk söyledi. Neticede bu defalık af ve tekrar kaçarlarsa idam edileceklerini söyledikten sonra.

— Kaçacak mısınız?

diye sordu. Sükût!.... Sualini tekrarladı. Yine sükût!

— Sükût ikrar demektir. Kaçağın cezası idamdır. Siz de kaçtığınız için asılacaksınız, kurşuna dizileceksiniz. Söz veriyormusunuz? Yine sukût!...

— Demek kaçmayı göze alıyorsunuz?... Yine sükût!...

— O halde cezanız idamdır.

Hükmü tebliğden sonra hey'et sert adımlarla yukarı çıktılar Kimi yerlere serilen, kimi ayakta bir kuru ekmek geveliyen, hey'etten sanki bahşiş bekliyormuş gibi lâkayıt duran bu kütleye niçin (kaçmayız) demedikleri sorulup, yarın asılacakları söylenince hepsinin de aklı başına gelmişti. İki yüz ağızdan çıkan höngürtü kulakları tırmanıyordu.

Beş on dakika sonra bir bahane ile yanlarına girdiğim zaman hepsini de pek asabi ve düşünceli buldum. Simalarında hiddet ve dehşet okunuyordu. Baş kâtip Cevdet kalem reisliğine ikiyüz kişilik sehpa hazırlanmasını yarın sabah bunların asılmasını yazıyordu. Artık ok yaydan çıkmıştı. Muhakkak asılacaklardı. Çünkü diğer İstiklâl Mahkemelerinin de sürü ile eşkiya astıkları söyleniyordu. Cepheler firar yüzünden boşalmıştı. Düşman mütemadiyen ilerliyordu. Böyle zamanlarda merhamet zarar hasıl ederdi. Fakat asılacaklar Türktü hepsi de Harbe elverişli gürbüz gençlerdi. Biri on düşmanın hakkından gelebilirdi.

Necatinin huyunu pek iyi bilirdim, Önce bir talaş gibi parlar, biraz sonra sönerdi. Merhameti hiddetine, rikkati kinine galip bir insandı. Onun halinden, bakışından, vicdanı ile mücadele ettiğini, kararından nedamet duyduğunu hisseden gibi oldum. Bana:

— Talât! Ne dersin? Heriflerin kafasında halife muhabbeti öyle yer etmişki düşmanla muharebeden kaçıyorlar, fakat o kafalar yarın kopacaktır; Yazık!...

Demesinden cesaret alarak, hükmün ağır olduğunu söyleyecek oldum. Hamdi Bey vazifemden hariç işlere karışmamamı, ileri gidersem beni de dostluğa bakmıyarak mahkemeye çekeceklerini ihtar etti. Etti, evet! Fakat münakaşa da başladı. Asılacakların hep Türk oldukları noktasında ısrarla durdum. Bir az yumuşar gibi oldular, Fakat dönmek de güç..

Biçarelerin mezbahaya getirilen koyunlar gibi hiç bir şeyden haberleri olmadığını, nutukdan bir şey anlamadıklarını, hükümden sonraki höngürtülerini anlattım. Pençereden baktıkları zaman hepşinin de ıztırap içinde olduklarını gördüler.

Hemen dışarı fırladım. Devairde bulunan memur ve eşrafı topladım. Bana refakat ederlerse aflarına delâlet edeceğimi söyledim. Benimle be-

raber mahkeme salonuna girenler arasında Müftü Recai, Şeyh Nureddin müderris Muhiddin Efendiler de vardı.

Heyet bizi çatık kaşla kabûl ettiler. Biçarelerin günlerdenberi aç, uykusuz, yorgun ve hepsinin cahil ve koyun sürüsünden farksız olduklarını, propaganda neticesi kaçmış bulunduklarını, yoksa hepsinin cepheye gitmeye hazır bulduklarını, binaenaleyh kabilse af edilmelerini ahali namına ricaya geldiğimizi söyledim. Kısa bir münakaşadan sonra tekrar aşağıya inen hey'et mahkûmların alkışlarile karşılandılar. Necati tekrar nutka başladı:

— Bir daha kaçacakmısınız? sualine hep birden:

— Kaçmıyacağız! diye haykırdılar. Oh! artık kendilerine gelmişlerdi. Hey'etin memnun oldukları çehrelerinden belli idi. Fakat:

— Vatanı düşmanların çiğnemesine yardım eden padişah haini.. sözünü dalgalı bir:

— Padişahım çok yaşa!

Haykırması karşıladı. Hoşafın yağı kesilmişti. Hep mahcup olmuştuk. Fakat mahkûmlar vazifelerini hakkile yapmış gibi lakayt idiler. onlar padişah, düşman, istilâ mefhumlarından bihaber idiler. Harbi de padişah namına yapmaya gitmişlerken düşmanla padişahın birleşik olduğunu öğrenince kaçmamışlarmıydı. Beş on kişi bu zavallıların arkasına geçerek suflörlük yapmaya başladık. Reisin suallerine (Kaçmayacağız, ölünciye kadar dövüşeceğiz, kahr olsun padişah..) gibi cevaplar bağırtırıyorduk. Artık hüküm zamanı gelmişti. Altmışar sopa vurularak cepheye sevklerine karar verildi.

Sonra öğrendikki bunlar arasında bir firar vakası bile olmamış bil'akis hepsi cephede tasavvurun üstünde yararlık, aklın hayrette kalacağı kahramanlık göstermişler. İçlerinde bir çok hafif yaralıyı bende görmüşdüm.

Bu Türk çocukları zaten harpden korktukları için kaçmış değillerdi. Allahın yer yüzünde gölgesi (Halife) nin anadolu asilerini! tenkil için Rum, Ermeni ve sair Türk olmıyan unsurlardan mürekkep ordusu karşılarında idi. Onlara göre bu ordu ile el ele veren düşman ordusuna karşı durmak halifeye itaatsızlık olurdu. Anadolu ordusundaki Türk olmıyan unsurlar ise menfi propagandalarla kaçıyorlardı. İşte halifeye itaat zihniyeti, başkalarının firara örnek ve ön ayak olmaları bu biçarelerin de bilmiyerek kaçmalarına sebeb olmuştu. Hiç:

— Düşmandan kaçan Türk değildir, diyen Türklerin çocukları bilerek düşmandan kaçarmı?

Abant Gölünde

Prf. Hıfzı Veldet

Abant Gölü hakkında aşağıda okuyacağınız yayı, sayın Profesör Hıfzı Veldet tarafından yazılmış ve Cumhuriyet Gazetesinin 2 - Ekim - 945 günlü sayısında çıkmıştır.

Şimdiye kadar Türk basınında, Abant Gölünün güzelliklerini bu kadar doğru ve bu kadar kuvvetli olarak anlatan hiç bir yazı yazılmamıştır. Sayın Hıfzı Veldet'in bizzat ve yerinde yaptığı etütlere dayanarak kaleme aldığı bu yazıyı okuyucularımıza olduğu gibi sunuyoruz.

Abant

I

Mühim bir kısmı sık ormanlarla bezenmiş yemyeşil tepelerin ortasında mavi ve şeffaf bir mücevheri andıran Abant gölüne akşam geldik. Adını yıllardanberi duyduğum, tasvirlerini nerede görsem okuduğum, resmini gazetelerde, hattâ bazen, çerçevelenmiş renkli fotoğraflarda temaşa ettiğim için, bu gölün güzelliği hakkında az çok bir fikrim vardı. Fakat buraya geldiğim zaman, gerçek güzelliğin, içimdeki hayal ve tasavvuru çok geride bıraktığını, heyecan ve hayranlıkla gördüm. Ben Abant'ın bu derece güzel olabileceğini asla tasavvur etmezdim. İnsan henüz görmediği bir güzelliği bazen muhayyilesinde o kadar büyütür. o kadar ilâhileştirirki, bir gün onunla karşılaşınca çok defa, hayal kırıklığına uğrar. Abant'a doğru yol alırken ben bundan korkuyordum. Meğerse ne boş bir vehimmiş bu! Benim kocaman sandığım göl, bir yüzük taşı kadar minyon ve zarif sahille öpüşen muazzam ve güzel köknar ve çam ormanlarile, orada su zambağı denilen güzellerin güzeli nilüfer çiçeklerile; yayla semasının ve etrafındaki tepelerin bütün ihtişa-

mını, billûrdan bir ayna gibi aksettiren masmavi sularile Abant, şanki bu dünyadan tamamiyle ayrı bir şiir ve hayal diyarı; şairlerimizi ve ressamlarımızı bekleyen sonsuz bir ilham kaynağı !

II

İnsan Abant'a varınca yol yorgunluğunu, dünya sıkıntılarını, şehir dedikadularını, pahalılığı, ihtikârı, idaresizlik ve suistimalleri, hülâsa bütün fena şeyleri unutuyor ve gölün berrak sularında yıkanmış gibi, kendi tertemiz hüviyetini buluyor; tabiat hiç durmadan, insana ideal insanlığını hatırlatıyor. Burada bir tek gün için de olsa, bu hisselerle başbaşa yaşamak ne tatlı şey! Şuna kani oldum ki, tabiat güzelliğini içten duyarak sevenler, her halde, en tehlikesiz insanlardır.

İşte ben oraya vardığımızın ertesi günü, göldeki nilüfer çiçekleri arasından kayıkla geçerken bunları düşündüm. İnsanı ilâhlaştıran güzel ve ıssız tabiatla, insanı adeta soysuzlaştıran kalabalık büyük şehir arasındaki tezada bakdım. Birinde menfaatsiz, boyasız ve riyasız tertemiz bir güzellik, ötekinde hayat kavgası, tabasbus, köpekleşme, çok defa her vasıtayı mubah sayan bir mücadele ve menfaat dünyası!

Gerçi olmıyacak şey, fakat düşündümki, hasis menfaatleri için en yakınlarını bile çekiştiren ve bir fırsatını bulunca tekmeleyen, milletin kara sefaleti pahasına partiler ve vurgunlar yapan insanları hapse atacak yerde buraya göndermeli. Abant gölünün billûr sularında yıkamalı: bir müddet burada oturtmalı. Ağacın ve suyun harikulâde imtizacından doğma bu eşsiz tabiat güzelliği ile başbaşa kalacak bu insanlar, belki ceza evinde olduğundan daha çabuk imana gelirler ve hakikî insanlığın sadece menfaatten ibaret olmadığını belki daha çabuk idrak ederlerdi! Fakat dedim ya, olmıyaçak şey. Cemiyet kanunları her zaman tabiat kanunlarına uymuyor.

III

Hayali bırakıp gerçeğe dönelim. Abant, Anadolunun batı-kuzey ormanları içinde hakikî bir inci, bir sıhhat kaynağı, bir huzur ve sükûn yuvası. Ne çare ki sapa ve vasıtasız. Muntazam bir ulaştırma servisi olmadığından, her isteyen buraya gelemez, gelse de kalacak yer bulamaz. Ormancılarımızın yardımı olmasaydı bu satırları yazan da gelemezdi.

Abant gölünün etrafı, ormancılık bakımından, üç işletme arasında taksim edilmiş: Düzce, Bolu ve Mudurnu işletmeleri. Biz Düzceye bağlı

bölgede kaldık. Mudurnu tarafında, Mudurnu belediyesinin yaptırmış olduğu basit bir ev var; (Mudurnu evi) diyorlar. Bu kasabadan gelen geziciler ve sporcular yataklarını birlikte getirip bu evde kalıyorlarmış. Nitekim biz orada iken, Mudurnu orman mühendisinin refikası, lise öğretmeni bir bayan, onun arkadaşı, İstanbul Üniversitesinden bir bayan asistan Ankaradan gelmiş bir Türk meteoroloji mütehassısı ile refikası ve çocukları oturuyorlardı. Üç gündenberi oradalarmış. İstisnasız hepsi de Avrupada okumuş, dünya görmüş bu insanların bu basit, konforsuz ve tekellüfsüz hayat içinde kendilerini çok mes'ut hissettikleri, yüzlerinden, neşelerinden ve bize anlattıkları her şeyden belli oluyordu, Zaten burada başka türlü olunamaz.

VI

Onlar ertesi günü kamyonla Mudurnuya dönerken müşahede ettiğim iki hâdise beni çok üzdü. Birisi, kâldıkları evin cam ve çervelerini de beraber alıp götürmeleri: Meğerse buna zaruret hasıl olmuş. Köylüler ve çobanlar bunları çaldıkları için, her gelen misafir; Mudurnu belediyesinden, evin cam ve çerçevesini beraber alıp getiriyor, yerlerine takıyor, sonra geri dönerken gene götürüp belediyeye teslim ediyormuş! Umumî mal, millet malı millet menfaati gibi mefhumların henüz içimize işlemediğini, millet malına el uzatmanın hâlâ mubah sayıldığını gösteren bu küçük, fakat çok dikkate değer hâdise, beni bir gün önceki rüyalarımdan acı acı uyandırdı: Her gün, güzel tabiatla ve Tanrı ile başbaşa olan çobanlar bu ahlâksızlığı yapabildikten sonra, şehrin düzenbaz menfaat iblislerini muvakkat bir ikametle burada islâh etmek ne mümkün! Demek ki yalnız güzel tabiat, böyle bir islâh ameliyesi için yetmiyor, başka âmiller de lâzım: Ahlâk ve kültür. Osmanlıların yükselme ve fütuhat devirlerinde Balkan memleketlerinden ve Macar ovalarından geçen Türk askerleri, yolda rastladıkları bekçisiz bağlardan üzüm yerlerse, kütüğün altına parasını bırakırlarmış. Kendi vatanındaki millet malının camını çerçevesini çalan çoban, (kâfir diyarındaki) bağ kütüğünün altına bir salkım üzümün parasını bırakan Türk askerinin torunu değil midir? O zamandan bu zamana ne oldu, ne değişti? Her halde uzviyette bir değişiklik yok: Dede ile torun aynı fizik insandır. Değişen şey, ahlâkta, görüşte ve telâkkide, hulâsa maddiyatta değil, maneviyatta. Ahlâk ve faziletin, doğruluk ve adaletin en yüksek mertebesine ulaşmış milletlerin siyaseten de, ilmen de en parlak devirlerini yaşadığı

tarihin, herkesçe bilinen en basit bir hakikatidir; Osmanlı devletinin yükselişi de, çöküşü de bu hakikati sadece teyit eder.

Diğer taraftan, doğrucu olmak için, şu gerçeği de hatırlamak gerekir: Beni yukarıki mülâhazarlara sevkeden hırsız çobanın ruhu iyi yuğurulduğu takdirde o, bu yurd için yalnız malını değil, canını da seve, seve feda etmekten asla çekinmeyen, iyi kalbli, merd ve cesur bir Mehmetcik olur. Elverirki ona iyi örnekler verebilelim, onunla samimî olalım! İstiklâl mücadelesinde bu, böyle olmadı mı? Kendi kumandanının kendinden ileride düşman kurşununa göğüs gerdiğini gören Mehmedcik harikalar yaratır. Fakat eline fırsat geçen bir münevverin çaldığını gören çoban da, en az Mudurnu evinin pençere çerçevesini çalar! Biz aydınlar, örnek olmasını, memleketi ve köylüyü sevmesini bilmezsek, bu çobana ne diyebilirizki!

Ayni gün beni üzen ikinci nokta da, yolcularımızın kamyonile, Abant'ın arkasında, Mudurnuya bakan tepeye çıktığımız zaman karşılaştığım manzara oldu. Orada ormanın birdenbire bittiğini ve kel ve çıplak bir manzaranın Mudurnu ovasına doğru iniş aşağı gittiğini görünce, gözlerime inanmak istemedim. Bu ne orman tahrîbatı, bu ne insafsızlık! Bu kellik, nerede ise, göle bakan yamaçlara da siyaret edecek. Esefle söyleyeyimki, gölün bir tarafı zaten ağaçsız ve bir kısım yamaçlarında orman zaten yamalı. Abant'daki genç ormancılar bu kısımların ağaçlandırılacağını söylediler; buna içten inandım ve biraz teselli buldum. Türk ormanlarını kalkındırma idealini ruhlarına sindirmiş genç ormancıların kararlı ve iradeli ağızlarından çıkan bu sözlere inanmamağa imkân yoktu. Temenni edelimki yalnız bu yamalı parçalar değil, Mudurnuya giden kısımdaki eski ormanlık mıntaka da ağaçlansın!

V

Abant'da kaldığımız bir buçuk gün içinde ne mümkünse onu görmeğe çalıştım. Bu küçücük gölün, hepsi yedi buçuk kilometre tutan çevresini dolaşırken, orman işletmesinin her vasıtadan faydalararak, orman davasını halka benimsetmeğe çalıştığına şahit oldum ve sevindim. Meselâ gölün, Mudurnu evinden sonra başlayan cihetinde orman, tabiî bir park haline konulmuş. Ham yolun iki tarafındaki çam ağaçları arasında «yaş kesen baş keser» «tarlanın bereketi ormanın varlığına bağlı» gibi güzel orman vecizelerini ihtiva eden büyük levhalar görülüyor. Hiç bir davanın yalnız vecize ve nasihatlerle halledilemiyeceğini bilirim; ancak

bunların faydası da inkâr edilemez. Kaldı ki bu levhalar insana, sadece birer medeniyet işareti olarak da haz veriyor.

Gölün Bolu bölgesinde Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü bir otel yaptırıyor. Sporcular için inşa edilen bu bina henüz tamamlanmamış. Onun yanındaki küçük evler de, o sırada Ankaradan gelmiş, kadınlı erkekli, İngilizler misafir kalıyormuş. Bunları, ellerinde uzun kamışlar, alabalık avlamak için gölün kenarında sessiz ve hareketsiz beklerken zaten görmüştüm; bu yüksek yayladan ve bu zengin tabiattan her hususta faydalanmağa çalışıyorlar.

VI

Abant havasının ciğer hastalıklarına elverişli olup olmadığını bilmiyorum; Fakat bu bölgenin gerek yaz dinlenmelerine ve gerek kış sporlarına çok müsait olduğu muhakkak. Abant gölü bütün milletin hakiki malı olabilmek için, rahat ve ucuz oteller, güzel yollar, ucuz ve çabuk ulaştırma vasıtaları bekliyor.

Oradan ayrılırken, Abant orman bölge şefinin hem büyük bir memleket varlığı, hem de kendi şahsi sıhhati için faydalı ve müsbet çalışmalarla dolu yaşayışına gıpta etmekten kendimi alamadığımı itiraf etmeliyim.

TARİH KÖŞESİ

Gerede Tarihine ait Bir araştırma

İhsan YALÇIN
Elazıg Milletvekili

Bir çok safhalar arz eden Anadolu'ya Türk muhaceret ve akınları arasında 1074 muhaceret ve yerleşmesini ve bunu ihzar eden hâdiseyi kısaca gözden geçirmek ve hatırlatmak mevzuumuzu aydınlatacaktır.

Büyük Selçuk imparatorluğunun garbe doğru yayılmasını hoş görmiyerek buna mani olmak isteyen Bizans imparatoru 1070 de Malazgirt meydan muharebesinde Alparslan tarafından mağlup ve esir edilmişti. Selçukilerin bu zaferi Malazgirt'den İstanbul'a kadar Anadolunun mukadderatı üzerinde mühim tesirler yapmıştır. Alparslan'ın esirini serbest bırakarak İstanbula iade etmesi keyfiyeti de zaferi mânen takviye etti. Ve Anadolu da Selçukilerin karşısına dikilebilecek ehemmiyetli bir Bizans kuvveti kalmadı. Bu suretle Asyadaki muhtelif hâdisat ve gelişmelerin tesirile garbe doğru başlayan Türk muhacereti genişleme, gelişme, ve yerleşme sahası buldu. Alparslan'dan sonra iktidarı eline alan Melikşah Selçuki düzenli ve maksatlı bir iskân politikası düşündü ve fikirlerini en iyi tatbik edeceğini umduğu liyakat ve iktidarına güvendigi, akrabasından Süleyman Şah bini Katılmışı buna memur etti.

Vazife şu idi: Kızıl ırmağın şarkında toplanan yarım milyon Oğuz Türkünü (yüzbin çadır halkını) iskân etmek..

İş başarı ile yapıldı. Kızılırmaktan İstanbul boğazı ve marmara kıyılarına kadar olan sahadaki Bizans dayanak yuvaları bertaraf edildi. Ve Türkler yerleştirildi. (1074-1076)

Mevzumuzu teşkil eden Gerede'de bu arada Oğuz Türklerile iskân edilerek, tekrar ve esaslı olarak Türkleşen merkezlerden birisi olmuştu. Oğuzlar geldikleri ve geçdikleri yerlerde ana vatan hatıralarını canlardırmak için dağ, dere gibi mahallere anayurttaki benzer adları taktıkları

gibi, kurdukları köylere de kabile, boy adlarını takmışlardır. Gerede de bu 1074 yerleşmesinin özlü şahitleri olan köy adlarından bazılarını veriyorum: Kayı, Kayıkiraz, Kayı toprak, Salur, Kalaç, Halaçlar, Afşarol, Eymur, Pıçak kınık, Tatlar, Kösreli, Gökçeler, Dikmen Döker, Karaca dağ, ... Kısaca mütalâa ettiğimiz bu yerleştirme neticesinde Geredenin Kayıkınık, Afşar, Salur .... Türkleri ufak bir beylik kurarak Selçukilerin himaye ve idarelerinde yaşamağa başlamışlardır. Büyük Selçuk İmparatorluğunun dağılması üzerine Konyada kurulan Selçuk hükûmetinin de himaye ve idaresinde Gerede yine bir uc vilâyeti olmuştu.

Birinci Alâeddini Keygubat devrinde Konya Selçuk hükûmetini teşkil eden 21 vilâyetten birisi de Gerede vilâyetidir. [1]

Bu sıralarda Anadolu haricindeki Türk diyarlarında bazı hadisat vukua geliyor. Netice itibarile mevzuumuzu alâkalandırdığından bunu da kısaca gözden geçiriyoruz.

1218 de Cengizhan Havariz şah üzerine yürüyerek Buhara ve Semerkand'i zapt ediyor. Asyadan garbe doğru tekrar bir Türk muhacereti başlıyor. Bu muhacir kabileler arasında Osmanlı devletini kuracak olan Kayıhaniler de vardır. Yine 1253 de Cengiz sülâlesinden Halâkû'nun İranda Tebriz'de (İlhaniye) hükûmeti kuruluyor.

İlhaniler Selçukilerle mücadeleye başlıyor. Taarruz ve tecavüzleri devam ediyor. Ve Konya Selçuk hükûmeti bunlara vergi vermek mecburiyetinde kalıyor. [2] Ve nihayet 1299 da İlhanî hükümdarı Alâeddini Selçukiyi mağlûp ve esir ederek Konya Selçuk hükûmetine nihayet veriyor. Geniş bir saha üzerinde kurulmuş olan bu devletin enkazı

---

[1] Onbirinci asır sonlarına doğru Türk dili yadigârları başlığı altında Millî tetebbular mecmuasının ikinci cildinde Ragıp Hulusi tarafından tercume edilen (Turi Yozef'in Macar Ulum akademisinde okuduğu etütte 1690 da vefat etmiş olan Müverrih Cenabi'ye göre, Selçuk saltanatının vilâyatı şunlar idi: Birinci Alâeddini Keygubat zamanında; Konya, Aksaray, Kayseri, Karaman, Aydın, Menteşe, Saruhan, Hamit, Germeyan, Gerede, Kastamonu, Ankara, Malatya, Maraş Elbistan, Tokat Amasya, Niksar, Erzincan, Samsun, Sınop...

[2] Tarihi Osmanî encümeni mecmuası ikinci cüz 191. sayfa (Halakû'nun tebriz'de teşkil ettiği İlhaniye devleti tatarları fırsattan istifade de dakika fevt etmediler. Nihayet Rükneddin Kılıçarslan rabi zahiren müstakil ve memaliki ruma Sultan oldu. Fakat tatarlara bent olmuşdur.

Kısası Enbiya cilt 11 sayfa 962-963 (Bilâdı şarkiye şerküzre bulunan tavaifi makûl elinde idi Biladı rum dahi devleti İlhaniyenin bir eyaleti hükmüne girîp Diyarı Mısriye ile müvaredatı munkati oldu. Bu cihetle sultanı Selçuki'nin satveti hakiyesi olmayıp....)

üzerinde bir çok beylikler teşekkül ediyor, ve İlhanilerin idaresine tabi oluyorlar. Bundan sonra 1092 den 1299 - tarihine kadar 207 sene Selçukilerin bir uç vilâyeti ve beyliği olan Gerede artık İlhanilerin uç beyliğidir. İlhaniler Anadolu'yu (vilâyeti arz, vilâyeti Diyarı-Bekri arabî, Memaliki rum-ül-mahruse) adlarile üç bölgeye ayırmışlardır. (Memaliki Rum-ül-mahruse) bölgesi iki talî bölgeye bölünmüş, birisine (Elvustaniye) diğerine (Elevcat) denilmiştir. Vustaniye kısmı, heman heman şimdiki Anadolu kısmıdır. Elevcat ise, Karaman, Germeyan, Eğirdir, Evladı Hamit, Orhan, Sinop, Gerede, Bolu [3] Kastamoniye beyliklerinden ibarettir.

Beyliklerin İlhanilere karşı baş vazifesi tarh ve tevzi olunan vergileri tahsil ile İlhani memurlarına teslim etmekdi. Bu taksimat İlhanilerin 1349-1350 senesi bütçesinde sarahatla kayıtlıdır. [4]

Uc, elevcat, uc beğliği kelimeleri üzerinde bir az durmak faydalı olacak ;

Türkçe olan uc kelimesinin (Hudut, sınır) manasına da kullanıldığı vakidir. Selçukiler hudutlarında kuvvetli ve silâhşör kabileleri iskân edip bunların beyine geniş salâhiyet vererek bilhassa Bizanslılara karşı hudutlarını emniyet altında bulundurmak istemişlerdir. Bu Beylikler ayni zamanda bir çok mükellefiyetlerden de muaf tutulurlardı.

Meselâ : Birinci Osmanlı padişahı Osman Gazinin babası Ertuğrul Bey Selçukiler tarafından Söğüde uc beyi tayin edilmişti. İlhanilerin de hudut emniyeti bakımımından ayni sistemi takip ettikleri (elevcat) namile yukarda isimlerini naklettiğimiz beyliklerin isimlerinden anlaşılmaktadır. Bu listede ikicini Osmanlı padişahı Orhanın beyliği de vardır. Gerdüpeboli yani Gerede'ye gelince; Selçukilerin burasını uç beyliği yapması coğrafi bir zaruret icabıdır. Çünkü, batıdan haçlı seferleri, doğudan Moğol hücumile bunalan Selçukilerin vaz'iyetinden bil'istifade Trabzon ve İznik'de rumlar tekrar hükûmet kurarak Bolu'nun batı taraflarına yaklaştıkları gibi Ereğli ve Amasraya yerleşen cenevizliler de Karadenizden bir tehlike teşkil ediyorlardı. Gerek İznik hükûmetine

[3] Türk hukuk ve iktisat tarihi mecmuası cilt 1 sayfa 33 de Ahmet Zeki Velidî, Gerdepe Boliyi, İqni fazlullahil'imarî Gerdele, İbni Batute, Gerdiboli, (Gibons) da Kürede ve Boli şeklinde yazdığını kayt ediyor.

[4] 1931 de basılan (Türk hukuk ve iktisat mecmuası) birinci ciltte Ahmet Zeki Velidinin (Moğollar devrinde Anadolunun iktisadi vaziyeti) başlıklı yazısında bu bapta geniş izahat vardır. Ahmet Zeki Velidî 1349-1350 İlhani büdçesi Ayasofya kütüphanesinde el yazması (kitabı filhesap) nam eserden nakletmektir.

ve gerek Amasradaki Cenevizlilere karşı en tabii uç beyliği Gerede oluyordu. Netekim İlhanilerde aynı zarureti his etmişlerdir.

Bize Osmanlıların ilk devirlerinde bir Türk beyliğinin mevcut olduğunu seyyah İbni Batute de meşhur seyehatnamesinde haber vermektedir. İbni Batute, Gerede'de Selçuk devletinin inkırazından 30 sene sonra ikinci Osmanlı padişahı Orhan Gazi devrinde yani 1330 - 1331 yılında geçmiştir. Göynük'den geçerken, burasının Orhan bey biladından olduğunu kaydeden seyyah, Gerede'ye ait malûmat verirken Gerede'de (Gerdiboli) sultanı Sultan Şah beyle konuştuğunu hikâye etmektedir. Hatta sultan Şah bey İbni Batute'ye gezdiği yerlerde hangi sultanlarla görüştüğünü sormuştur. O zamanın adetlerine göre Sultan, şah tabirleri yalnız müstekil hükümdarlara, Beylere mahsus bir unvan olduğuna göre o tarihte Gerede'nin müstakil bir Bey tarafından idare edilmekte olduğunu kabûl etmek lâzımdır.

Muhterem Balıkesir Millet Vekili Prof. İsmail Hakkı Uzunçarşılı (Anadolu Beylikleri) nam eserinde Selçukilerden sonra Anadoluda teşekkül eden Beylikler arasında (Gerede) yi zikretmek suretile kanaatımızı teyit etmektedir. [1]

Buraya kadar sıraladığımız malûmatı hulâsa ederek şu neticeleri tesbit edebiliriz.

1 — Gerede, 1092 tarihine kadar 18 sene Selçuk İmparatorluğuna 1092 den 1300 yılına kadar 208 senede Konya Selçukilerine bağlı bir uç vilâyet merkezi olmuştur.

2 — 1300 de İlhanilerin Anadoludan çekilmesile müstakil bir beylik olmuştur.

3 — Gerede Osmanlı devleti hudutları içersine alınıncaya kadar müstakil bir beylik olarak kalmıştır.

4 — Osman oğulları Söğüde gelip hükûmet kurmağa başlamazdan en aşağı 200 sene evvel Gerede de bir Türk varlığı ve teşkilâtı müessese bulunduğu muhakkaktır.

Gerede beyliğinin hudutları hakkında geniş bir malûmat elde edemedim. Birde Geredenin Ankarada kurulan Ahi Türkmen Hükûmeti ve

[1] Anadolo beylikleri - İsmail Hakkı Uzunçarşılı 1937. 57 sayfadan: 14 ve 15 inci asırlarda yukarda siyasi hayatlarını icmal ettiğimiz Anadolu beyliklerinden başka ehemmiyetleri bunlardan aşağı olan ve bu beyliklerin nüfuzu altında bulunan bir takım beylikler varsada biz bunlardan hahsetmiyerek yalnız isimlerini yazmakla iktifa edeceğiz. Ankarada Devlet Şahoğla Nasır Bey.... Gerdele denilen şimdiki Gerede Beyliği, Bolu'da Bolu Beyliği....

Ankara beyliği ile münasebetleri olup olmadığını ve hudultarı nereye kadar uzandığını öğrenmek mümkün olmadı.

Gerede Osmanlı hükümetine ne zaman katılmıştır?

Bunu kesin olarak tayin eden bir vesikaya rast gelemedik. Kısasıenbiyada ikinci Osmanlı padişahı Orhan'ın ümarasını Bursaya davetle her birerine vazife vererek muhtelif yerlere gönderdiği, bu meyanda Konuralpı Gerede nahiyesine izam eylediği hakkında bir yazı vardır. Fakat vazifenin mahiyeti ve netice hakkında bilgi verilmemiştir. Halbuki Orhan Gazi devrinde. İbni Batutenin Gerede de Gerede sultanı ile görüşdüğünü öğrenmiş ve o zaman Gerede beyliğinin halen müstakil olduğunu tesbit etmiş bulunuruz. Bu vazifenin Gerede beyi ile belki de görüşmek için verilmiş olduğunu kabûl etmek akla daha mülâyim geliyor. Aşık Paşa ise tarihte Yıldırım Bayezitten bahsederken Kastomonu'yu nasıl zaptettiğini şöyle bildiriyor:

«Yürüdü, Taraklı Bolu'yu fethetti, vardı Kastamonu'ya...» Bu ifadeye göre, Yıldırım Bayezit, Kastamonu'ya inmek için Taraklı'yı ve Boluyu (Safranboluyu) fethetmek icap ettiğinden evvelâ bunları yapmış ve sonra Kastamonu'ya enmiştir.

Yıldırım'ın takip ettiği yol: (Taraklı - Mudurnu - Bolu - Gerede Safranbolu - Kastamonu) olmak icap eder. Gerede'ninde bu sefer esnasında (1395) Osmanlı devleti hudutları içine girdiğini kabal etmek iktiza eder. Yıldırım bu seferi esnesında Gerede'de bir cami ile birde hamam inşa ettirmişdir.

Gerede'nin Osmanlı devleti hudutları içine alınması hadisesini delâlet yolile ancak bulup aydınlatabiliyoruz. Acaba neden tarihlerde sarahatle kaydedilmemiştir. Buna cevap olarak, Gerede osmanlılara muharebe ile değil, gönül rızasile katılmıştır. Ve bu sebepten nazarı dikkatı celbetmemiştir, diyebiliriz.

Çünkü, Gerede'de evvelâ Türkten başka hiç bir millet yokdu. Bu Beylik Selçukiler ve İlhaniler devrinde türklüğün bir uç beyliği idi. Oamanlılar gerek İznik ve İstanbul ve gerekse Karadeniz istikametinde hudutları genişletirken bu ufak beyliğin Türklük davasına katılarak Osman oğullarile beraber olmsından daha tabii ne olabilirdi. Bunu başka türlü izah da mümkün değildir, kanaatındayım.

Netice: 1395 de Yıldırım Bayazıt Geredeye geldiği zaman burası 1076 yılından beri yani 319 sene evvelinden beri tamamen Türklerle meskûn bir yurt parçası idi.

Kısım : 1

idadî hatıraları

— Talebelik kısmı —

M. Zekâî Konrapa
Tarih Öğretmeni

(Abant) dergisinin 5 inci sayısında demiştimki, hatıralarımı iki esaslı parçaya ayıracağım : İdadî hatıralarım talebeliğime, Sultanî hatıralarım da hocalığıma ait olacaktır.

Bu yazımda ilk kısım olan (İdadî) hatıralarına başlıyorum.

26 yıllık Bolu İdadisi - Boluda : Resmî mektepler, medreseler, mahalle mektepleri, - 4 yıllık İmaret Zukûr İbtidaisi - 6 yıllık idadî hayatı - İdadî ile Sultanî arasında geçen hayat.

— I —

26 Yıllık Bolu idadisi

1303	1304	1329	1330
1887	1888	1913	1914

İdadî binasının ilk temeli, Hisarda, deprem felâketine uğrayan (Ortaokul) binasının yerinde, (1300) veya (1885 -1301) de atılmıştı.

O zaman, Bolu da mutasarrıf, İsmail Kemâl (bey) idi : (Mayıs 1300-Şubat 13.5 - 1884 - 1890) Binanın temel atma merasiminde (İsmail Kemâl) bir nutuk söylemiş, bu nutkunda Bolunun tarihçesini yapmıştır.

Yeni Hisar mektebi binasında, derslere ilk olarak, Rüştiye (3 ilk okulun üst sınıfları) şeklinde başlanmıştı : (Aralık 1302 - 1886)

Dört ay sonra idadî sınıfları (Rüştiyenin üstü) açılmıştı. (1303-1887) ilk sınıf yedi senelik idi : (Üçü rüştî, dördü idadî) Bir kaç yıl sonra yedi senelik idadiler yalnız Vilâyet merkezlerinde bırakılmış olduğu için Bolu idadîsi de diğer sancak idadîlerinde olduğu gibi beş seneye indirilmiştir : (Üçü rüştî, ikisi idadî) .

(1318 - 1319 — 1902 - 1903) ders yılında beş ve yedi senelik bütün idadîlere birer sınıf eklendiği için (Bolu) idadîsi de altı seneye çıkarılmıştır.

Fakat, (1319-1320 — 1903-1904) ders yılında 6 ıncı sınıflar kaldırıldığı için, bütün idadîler eski haline dönmüş, (Bolu) idadîsi de beş seneye indirilmiştir.

(1327-28 — 1911-12) ders yılında ve müdür Ahmet Cudî (bey) zamanında, binası yandığı için (Bolu) idadîsi binasız kalmış, icarla tutulan eski binalarda üç yıl dolaşmıştı.

(1330-1914) ders yılı başında, yanık binada yapılan, Hisardaki yeni binasına taşınmış ise de teşkilât değişmiş, derslere sultanî (Lise) şeklinde başlandığından artık (Bolu) idadîsi tarihe karışmıştır.

İdadîmiz, açılışından sultanî şekline girinceye kadar (26) yıllık bir tedris hayatı geçirmiş, bu müddet içinde idadîyi müdür sıfatile (10) zat idare eylemiştir: (Musa Kâzım, Abdullah Sabri, Osman Nuri, Sami, Mehmet Salih, Mehmet Memduh, Mehmet Refet, Ahmet Cudi, Mustafa Zihni, Abdurrahman Dursun).

2

Bolu'da: Resmî mektepler, Medreseler, Mahalle mektepleri

İdadînin yanında, o zaman, resmî olarak, iki okul vardı. İmaret Zükûr ibtidaisi (erkek ilk okulu), İnas ibtidaisi (Kız ilk okulu). Kız ilk okulu binası, eski millet vekillerinden kıymetli maarifci hemşehrimiz Tahir Hitit (bey) in deprem felâketine uğrayan evinin yerinde idi. İki ilk okul ile bir idadî dışında; medreselerle mahalle mektepleri yaşıyordu.

Onbeşe çıkarabildiğimiz (Bolu) medreselerinin isimleri şunlardı: (Yıldırım Beyazıt - Şemsi Ahmet Mustafa paşa - Alay beyi - Eski Müftü Hacı Emin - Duhanizade Zeki - Rüştü-Hüsnü-Tayıp «efendiler» Mehmet Ali hoca - Akhoca- Tebbetcihoca- Kalaycılar- Dabağlar- Hamzalar) medreseleri.

Hususî olarak şehrin hemen her mahallesinde ve her semtinde birer (mahalle mektebi) bulunurdu; Kadıcamii karşısında (Taş mektep) Somuncu camisi karşısında (Somuncu mektebi) başlıca mahalle mekteplerindendi.

(İmaret) ibtidaisi nasıl (idadî) ye talebe hazırlayorsa (medreseler) i de besleyen (mahalle mektepler) i ile (köy mektepleri) idi. Velisi tarafından idadîye gönderilmeyen (İbtidaî) mezunlarile yüksek tahsile gidemeyen (İdadî) mezunları da (Medrese) derslerine devam ederlerdi.

(İmaret) ibtidaisine girebilmek için, mutlaka, yedi yaşında olmak şarttı. Hüviyet cüzdanıma göre altı yaşında olduğum ileri sürülerek 1310-11 — 1894-95) ders yılı başında bu okula kabul edilememiştim.

İlk okul çağında bulunmayan çocuklar, semtlerindeki (mahalle) mekteplerine giderlerdi. Erkek olsun kız olsun her aile, dört yaş dört aylık olunca çocuğunu hemen mahalle mektebine verirdi.

Resmî okula gidecekler yedi yaşında mahalle mektebinden alınır, gidemiyecekler ise (Kuranıkerim) i iyice öğrenmesi için mahalle mektebinde bırakılırdı.

Mahallemizde (Akmescid)e yakınlığı bakımından ailem de beni (Somuncu) mektebine vermişlerdi. Burada yedi yaşıma kadar kaldım. Hocamız (Kayyum oğlu) denilen sarıklı bir zat idi. İlk olarak Elifbe (Alfabe) ye ve Kuranıkerime bu mektepte başladım. (Hâmim) lere kadar gelmiştim. Elifbe kitabı eski metodla yazılmıştı. Hoca (efendi) her çocuğu ayrı ayrı, kendi kitabı yüzünden okuturdu.

Öğleden önce sabah dersi, öğleden sonra ikindi dersi olarak günde iki ders alınırdı. Mektepte kız, erkek karışıktı. Küçük, büyük her yaşta talebe vardı.

Bina, Somuncu camii karşısında küçük, ahşap iki katlı, iki odalı, harap idi. Hoca (efendi) üst katta, pösteki üstünde oturur, önünde düz rahlesi (sırası) bulunurdu. Karşısındaki talebe ya hasır veya kuru tahta üzerinde diz üstü otururlar, önlerinde bulunan düz ve uzun rahle (sıra) ya kitaplarını korlar, okuma sırası kendilerine gelinceye kadar sallana, sallana derslerine çalışırlardı. Çocukların bazıları evlerinden minder getirirlerdi. Dersini okuyan veya sırası gelmeyen her talabe yerinde oturur, teneffüse çıkamazdı. Helâya gidedcekler için kapıya yakın duvarda asılı bir tahta vardı. Bir tarafında (geldi) diğer tarafında (gitti) yazılı idi. Bu sebebden bu tahtaya (geldi, gitti) tahtası derlerdi. Helâya gidecek çocuk, tahtanın (gitti) tarafını çevirir, giderdi. O dönüp tahtanın (geldi) tarafını çevirinceye kadar diğer bir çocuk kapıdan dışarı çıkamazdı.

Hocanın yanında; uzun, kısa, çeşitli boyda değnekler bulunurdu. Falakada başı üstünde, duvarda asılı duruyordu.

Hoca (efendi) yerinden kalkmadan en uzakta dersine çalışmıyanların konuşanların başlarına uzun değneği indirirdi.

Elinde, ufak cedvel uzunluğunda, ince' yuvarlak, beyaz bir değnek daha vardı. Bu değnek hocanın hiç elinden düşmezdi Önüne ders oku-

mak için gelen ve diz çökerek dersini okumaya başlayan çocukların derslerini bilmedikleri zaman, ince değnekle kulakları çırpılırdı.

Bu ince değneğin diğer bir vazifesi de paydosu haber vermekti. Sabah dersi bitip te öğleyin yemek paydosu zamanı geldimi, Hoca (efendi) hemen elindeki değnekle rahlesine vurur, talebesini, mektebi dağıtırdı.

Mahalle mektepleri, her bakımdan, talebe için, çok ezici ve sıkıcı bir muhit idi. Bu yüzden mektepten kaçanlar veya hiç gitmek istemeyenler az değildi.

(Bol paçaların Ahmet) adında bir kumşumuz vardı. Ders okurken, rahlesi önünde, hocasından yediği dayağa isyan etmiş, karşılıklı taaruza geçerken Hocanın kavuğunu yere düşürmüş, ayağile futbol gibi, vura vura, kavuğu odadan dışarıya, dışarıda da merdiven başından sokak kapısına kadar yuvarlamış, hoca yetişinceye kadar mektepten çıkıp gitmiş ve fakat bir daha dönmemişti.

Veliler çocuklarını hocaya teslim ederlerken (eti senin, kemiği benim!) diyerek dayağa müsaade ederlerdi (dayak cennetten çıkmış, Hocanın vurduğu yerde gül biter!) derlerdi. Rahmetli hocam, Büyük tarihçi (Abdurahman Şeref beyefendi:) (dayak cennetten çıkmış ama bir daha girmemiş) derdi.

Hocalar mutlaka sarıklı olurdu. Resmî ilk okul hocaları da, İdadî hocalarının çoğu da sarıklı idi. Osmanlı tarihinde gördüğümüz (ilmiye) denilen (Hoca sınıfı), yine büyük üstadımız (Abdurahman Şeref beyin) dediği gibi: Avrupa tarihindeki (papaz sınıfı) değildi. Esasen islâm tarihinde (papas sınıfı) yoktu. Papas sınıfı sayılan (Hoca sınıfı) adliye teşkilâtından önce (adliye memurları), Maarif teşkilatından önce (Maarif memurları) sınıfı idi.

O zaman, oğlan çoçukları, başlarına siyah püsküllü kırmızı fes giyerlerdi. Kız çocukları da başlarına namaz bezi denilen bir örtü örterlerdi.

Mahalle mekteplerinde tatil yoktu. İlk okullarla idadinin büyük tatillerinde talebenin bir kısmı, velilerinin isteği üzerine (Kuranıkerim) derslerini ilerletmek için, semtlerindeki mahalle mekteplerine devam ederler, resmî okullar açılınca yine mekteplerine dönerlerdi.

Mahalle mektepleri hocaları maaşlı değildi. Talebenin vereceği haftalıklarla geçinirlerdi (Hoca parası) denilen bu ders ücretleri peşin idi. Talebe başına, haftada: on veya yirmi para idi. O zaman hayat çok ucuzdu. On para ile iki simit alınırdı.

Hafta tatili cuma idi. Ders ücretleri hafta başı olan (Cumartesi) günleri talebe tarafından, doğrudan doğruya hocanın rahlesine bırakılırdı.

Elifbe bitince, Kuranıkerim cüzlerine başlayınca (Yâsin) suresine çıkılınca, nihayet, Kuranıkerim'in hatminde, hocaya ayrıca mükâfatlar verilir, ikramlar yapılırdı.

Hoca talebesinin çoğalmasından memnun olur, ayrılmasına dayanamuzdı. Resmî okula gitmek için mahalle mektebinden ayrıldığım zaman rahmetli hocam (Kayyun oğlu) bana çok gücendi. Kendisini memnun etmek için maddî fedakârlıklar yapıldığı halde mektebinden ayrılmamı hoş görmedi. Sokakta kendisine rastlayarak elini öptüğüm zaman;

Okuyamıyacağımı, tahsilimi bitiremiyeceğimi, ileri sürerek teessürünü bildirirdi.

(Not) : Hatıralarım, hafızaya dayanmaktadır. Hafızam aldatabilir. Elimdeki notlarım ehemmiyetsizdir. Bunlarda eksik ve yanlış gören hemşerilerimin mektupla adresime bildirmelerini rica ederim.

(İstanbul - Lâleli - Fetibey caddesi 18-1)

(OĞUZLAMA) dan :

YUĞ

Altından yapılmış bir süslü tabut,
İçinde Cengiz Han, o eşsiz Başbuğ !
Tabutun önünde dokuz kargılı,
Kargı uçlarında birer ipek tuğ.
Alanı dolduran sayısız kişi,
Kıyamet gününün san örneği bu !
Göğü kucaklıyor kopan çığlıklar,
Oğuldar gibidir denizlerce su.
Sorulur, sorulur : Şimdiye değin
Görülmüş ola mı buncalayın yuğ?!?

* * *

Bağır döğe döğe, saç yola yola
Değil ağlayanlar salt karı kızan;
Doğuda, batıda Göktuğ aşkına
En seçme çerili ordular bozan
Aslan saldırışlı zorbatırların
Gözlerini dahi kaplamıştır kan !
Koyuldu bilece sağu sağmağa
Kopuzlarla dokuz ak saçlı ozan.
İğen içten kopma yakılan ağıt,
Hele az kulak sal, dayanırmı can :

* * *

Seninleydi, korkusu yok yürekli göğüs,
Kılıç ve yay kabzasından nasırlanmış el !
Seninleydi, bir gün suyu dökülmedik yüz,
Güçlülerin karşısında bükülmeyen bel !

[*] «Oğuzlama = Oğuznâme» ilk iki cildi Dil Kurumu tarafından yayınlanacak olan on bin mısralı (Türk Destanı) dır. İlimize bağlı AKÇAKOCA ilcesinin BEYVEREN köyünde yazılmıştır. *Abant*

Seninleydi, yoksullara çatılmıyan kaş,
Doğru yoldan hiç sapmıyan uğurlu ayak !
Seninleydi, bilğinlere eğilen dik baş,
Ozanların ellerine şan veren dudak!

* * *

Seninleydi, rüzgârlarla yarış tutan at,
Sadaklarca ötkün oku önliyen kalkan.
Seninleydi, budur asıl sevdiren kat kat!
Son damlası TÜRKLÜK İÇİN dökülecek kan!

* * *

Seninleydi, öpülmekten tedirgin alın;
Seninleydi, savaşlarda ağaran boz saç !
Seninleydi, kılıcıyle gururlanan kın;
Seninleydi, Fağfurları imrendiren taç !

* * *

Seninleydi, övülmeğe değer ne varsa,
Ölümüne nasıl, nasıl katlanalım biz ? !
Benzerini doğuracak bir anne varsa,
Bizi salt o avundurur, Kağanım Cengiz !

* * *

Uzaklaşın çiçeklerden renkler, kokular,
Tankuşları ! Bizim ile kaygıdaş olun !
İnleyin ve çağlayın rüzgârlar, sular;
Sen de güneş, sen de gayri er doğ, geç dolun! ! !

Basri Gocul

Şiirde geçen öztürkçe kelimelerden bazılarının karşılıkları : Yuğ (Yoğ) — Gömme töreni; Tuğ — bayrak; Sağu Sağmak — Ölenin arkasından ağıt yakmak; Salt — Yalnız, munhasıran; Sadak — Okluk; Ötkün — Tesirli; Fağfur — Çin İmparatorlarına verilen genel ungun; Dolunmak — Gurub etmek.

Halkevi Çalışmaları

1943 Yılının şubat ayında vukua gelen ve güzel Bolu'muzda önemli gayıplara sebep olan büyük deprem felâketi, her iş alanında olduğu gibi, Halkevimizin de çalışma imkânları üzerinde bir takım zararlı ve alıkoyucu tesirler yapmaktan hali kalmamıştır.

Henüz on üç yıl evvel, büyük para fedakârlığıle ve binbir emekle şehrin en gösterişli bir yerinde yapılan ve memleketin kültürel ve sosyal hayatında başlı başına bir varlık, bir dayanak olan ve Bolu gençliğinin sayısız ihtiyaçlarını cevaplandıran güzel Halkevi binamız, depremden sonra artık oturulamıyacak bir hale gelmiştir. Bu meyanda büyük konferans salonile, bu salonun üstündeki idare kurulu ve kütüphane odaları ve muhtelif kollara tahsis edilmiş olan diğer odalar çok tehlikeli şekilde kasara uğramıştır.

Evimizin bu talihsiz akibeti, burayı kendilerine bir ev edinmiş olanlar için manevî bir huzursuzluk doğurduğu gibi, muayyen çalışma proğramlarını yürütme yolunda da bir çok aksaklıklar husule getirmiştir. Geçen sene başında, toplantı salonunun ahşap direklerle takviyesinden ve çalışma yerlerinin başka odalara naklinden sonradırki, haftalık aileli kültür toplantılarının devamına ve muayyen zamanlarda ilmî ve edebî konferanslar hazırlanmasına ve Halkevi kollarının nisbeten derli toplu bir halde çalışmasına imkân hasıl olmuştur.

Bolu kültür tarihinde, hatırası her zaman şükranla yad edilecek olan Halkevi binası, nihayet dört ay evvel yıkdırılmış ve yerini, aynı yere yeniden yapılacak olan Halkevi binasına terk etmiştir.

Bolunun kültür sever gençliği, yeni Halkevi binasına bir an evvel kavuşmanın ümit dolu heyecanile şimdiden çırpınmakta ve kendileri için hiç bir fedakârlıktan kaçınmayan ve varını yoğunu memleket gençliği uğruna sarf etmekte olan Cumhuriyet Hükûmetine karşı engin ve coşkun şükran duyguları taşımaktadır.

* * *

Bolu Halkevi şimdilik - yeni binanın yapılmasını bekleyerek evvelce Askerî Gazino olarak inşa edilen ve Orman Koruma teşkilâtının lağvından sonra Tarım Bakanlığına intikal etmiş bulunan binada çalışmalarına devam etmektetir.

Bu binanın, muvakkaten de olsa, Halkevine tahsis edilmesinde başlıca âmil olan Sayın Tarım Bakanı Şevket Raşit Hatıpoğlu'na, Halkevlilerimizin en derin şükranlarını burada ifade etmeği bir borç sayıyoruz.

* * *

Yokardan beri izah edilen aksatıcı sebeblere rağmen, geçen yıl çalışmalarından eyi neticeler elde edildiğini ve başta sosyal yardım kolu olmak üzere, dil - edebiyat, spor, güzel sanatlar, kitapsaray ve yayın kollarımızın başarılı vazifeler gördüklerini memnuniyetle kaydedebiliriz.

Geçen yedi ay zarfında, Sosyal Yardım Kolumuz, 33 yoksul vatandaşa 350 lira para yardımında bulunmuş, yüksek tahsil yapan Bolu'lu gençlere 120 lira göndermiş ve bir çok fakir hastalara ilâç temin etmiştir. Sosyal Yardım Kolumuz, yurdun fakir çocuklarını okutmak maksadile kurmuş olduğu (Enstitü Pansiyonu) için de 2000 liradan fazla masraf yaparak 16 yavrunun yiyecek ve yatacağını ve tahsil malzemesini temin etmiştir.

Dil - edebiyat kolu; Atatürk, Tefik Fikret, Namık Kemal ve Mehmet Akif gibi Türk İnkılâbına ve Türk Edebiyatına tarihî hizmetler görmüş olan büyüklerimiz için geceler tertip etmiş, dil bayramı, yerli mallar haftası dolayisile toplantılar yapmış ve çeşitli konular üzerinde konferanslar verilmesini temin etmiştir.

Spor kolumuzun kayak, güreş, atletizm, futbol, voleybol veraire gibi çeşitli sporlar üzerindeki çalışmaları her bakımdan memnunluk verici gelişmeler göstermiştir. Bu kolun, yeni yıla ait çalışma proğramında bilhassa kış sporlarına büyük bir yer ayırdığını Bolu gençliğine müjdelemek isteriz.

Kitapsaray ve Yayın kolu, bir taraftan Abant dergisini çıkarmak, diğer taraftan da yeni binaya taşınan kütüphaneyi tanzim etmekle meşgûldür. Evimizin 5000 ine yakın kitabı en mütekâmil esaslara göre sıralanmakta ve muntazam bir sicil defterine yazılmaktadır.

Abant dergisi uzun zaman devam eden kağıt darlığına ve yazı temin etmekteki ciddî zorluklara rğmen her sayısında bir az daha olgunlaşmaktadır. Bolu'nun Kültürünü, tarihini, güzel sanatlarını ve turistik hususiyetlerini yurda tanıtmak ve memleket için faydalı bir eser vermek gibi bu derginin ana prensiplerini tahakkuk ettirme yolunda, yeni yıl için geniş ve şümullü bir proğram hazırlanmış bulunmaktadır.

Helkevimizin diğer kolları da kendi proğramlarındaki vazifeleri malî ve mahallî imkânlar nisbetinde yapmağa çalışmışlardır.

Bütün kolların 946 yılı çalışma proğramı hazırlanmış ve idare kurulunca gözden geçirilerek memleket için en faydalı bir hale getirilmiştir. Bu proğramın yürütülmesi ve başarı ile bitirilmesi için Halkevinin güvendiği en büyük kudret, hemşerilerimizin maddî ve manevî yardımlarının devamıdır.

Abant

BOLU İL BASIMEVİ

ABANT

BOLU HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

SAYI : 7 Ocak - Şubat 1946 CİLT : 2

İçindekiler